

Intervju med Oleksandr från Sotsialnyi Ruch

Ur: *Magasinet svärm*

När kriget i Ukraina bröt ut bestämde sig förbundet Allt åt alla för att göra en praktisk insats genom att samla in pengar till en socialistisk organisation på plats. Valet föll på *Sotsialnyi Ruch* (Sociala rörelsen), som kämpar för Ukrainas folk genom såväl humanitärt arbete som politisk kamp. Martin från Allt åt alla Uppsala har pratat med Oleksandr, en av gruppens medlemmar som bor och studerar i Malmö. Intervjun [som gjordes 13/3 2022] är översatt från engelska till svenska och förkortad.

M: Berätta lite om dig själv, vad har du för politisk bakgrund och hur blev du aktiv i Sotsialnyi Ruch (SR)?

O: Jag har levt större delen av mitt liv i Ukraina, bland annat i Donetsk och Charkiv, men också en tid utomlands i Vietnam, Tjeckien, Armenien och Georgien. För ungefär ett halvår sedan flyttade jag till Sverige för att läsa ett masterprogram om migration, vilket jag också arbetade med under det sista året jag bodde i Ukraina.

När jag studerade till min kandidatexamen blev jag aktiv i ett syndikalistiskt studentfack som hette Direkt aktion. Det var den enda självständiga och starka politiska studentrörelsen som fanns att tillgå, så väldigt många var med. Vi organiserade bland annat en massiv kampanj mot varufieringen av högre utbildning under 2011. Det var under den här perioden som jag träffade de flesta vänsterpersoner jag känner. Bland annat var det första gången som jag kom i kontakt med den anarkistiska rörelsen. Många av dem är nog aktiva i "The Resistance Committee" idag. Jag hörde att en av dem, som jag lärde känna i studentrörelsen och som bott i samma squat som jag, nyligen blev dödad i Charkiv.

Det fanns också en helt annan del av studentrörelsen, de som vi med vardagsspråk brukar kalla "stalinisterna". Dessa grupper har starka band till Borotba [ett ukrainskt vänsterparti som har kopplingar till Ryssland, red. anm.] och är numera helt för invasionen av Ukraina, till och med mer än många konservativa ryssar. Som tonåring var jag aktiv i den här delen av

vänstern, i Komsomol, det kommunistiska partiets ungdomsförbund, men mitt engagemang upphörde runt 2010-2011 när jag blev aktiv i direkt aktion.

M: Kan du berätta lite mer om organisationen och dess verksamhet?

O: SR föddes för några år sedan ur frustrationen över att det inte fanns något vettigt vänsterparti i Ukraina. De enda som fanns stod för en mix av pan-slavisk ideologi, idéer om en stark välfärd och pro-ryska tendenser. Till en början var också vår avsikt att starta ett parti men det är väldigt svårt att göra enligt Ukrainsk lag, det krävs typ 10 000 underskrifter för att ens registrera partiet, så vi startade istället en civilsamhällsorganisation.

Som vi ser det är SR den enda trovärdiga vänsterrörelse vi har. Det är också en väldigt bred rörelse, mer som en plattform än en organisation. Många aktiva håller främst på med fackligt arbete men vi ägnar oss också åt antifascism och feminism. Antifascism är ett väldigt laddat ord i Ukraina eftersom det ofta har använts av proryska aktörer. Trots det har vi valt att använda begreppet, men i dess ursprungliga betydelse. Feminismen är också en viktig del av vårt arbete och vi har bland annat arrangerat vänsterblock i 8 mars-demonstrationer för att sätta fokus på arbetarkvinnors ofta väldigt tuffa situation. Inte minst vill vi uppmärksamma de många kvinnor som har lågbetalda och otrygga anställning inom industrin, sjukvården och skolan.

För tillfället ägnar många i SR sig främst åt humanitärt arbete men vi ser också ett stort behov av politisk organisering. Det är därför vi efterfrågat ekonomiskt stöd till den politiska delen av verksamheten.

M: När du pratar med dina kamrater i Ukraina, vad pratar ni om? Vilket budskap skulle ni i SR vilja förmedla till omvärlden?

O: Till en början handlade nästan all kommunikation om att se till att alla därhemma var okej, att prata om vad de behövde, vad man kunde hjälpa till med. Men med tiden har fokuset börjat skifta till att handla mer om vad som kan göras för att hjälpa Ukrainas folk på lång sikt och för att skapa förutsättningar att bygga upp landet igen. Vi har tre huvudsakliga frågor med internationell anknytning som vi vill lyfta fram:

1. Att skriva av Ukrainas utlandsskuld som är helt orimlig och missriktad.
2. Att inte bara frysa utan också beslagta rysk egendom i Europa, vilket är ett krav som även vår regering fört fram.
3. Att förhindra utflödet av skattepengar från Ukraina till skatteparadis då det även i Ukraina finns oligarker som fyller sina egna fickor medan välfärden går på knäna.

Efter att den första chocken lagt sig har vi också lagt märke till stora problem i det ukrainska samhället som kommer behöva åtgärdas. Kanske främst bostadsbristen som såklart har förvärrats betydligt av alla de bostäder som förstörts i kriget. Vi måste också stärka arbetsrätten som regeringen aktivt försöker avveckla genom att försvaga anställningsskyddet och företagens skatteplikt.

Sen har frågan om flyktingmottagandet blivit väldigt betydelsefull. Det kommer att komma väldigt många människor och det kommer självklart bli en utmaning både för flyktingarna själva och för länderna de anländer till. Jag som själv är student är bland annat aktiv i att kampanja för att ukrainska flyktingar ska få bättre tillgång till utbildning i Sverige. Några av våra krav är att de ska slippa betala terminsavgift, kunna ansöka om studiebidrag eller liknande ersättning, och kunna söka kurser under en längre tid.

M: Innan intervjun nämnde du att konflikten ofta skildras som ett geopolitiskt spel av den internationella vänstern vilket har lett till att Ukraina framställts som ett tomrum utan människor. Kan du utveckla vad du menar med det?

O: Självklart har mycket redan sagts om det här men om man kollar på några av de vanligaste argumenten som vänstern för fram så framställs kriget stå mellan Ryssland och Nato och deras respektive makt- och intressesfärer. Men Ukraina är ett eget land med miljoner invånare, vi har egna viljor och egna intressen. Självklart har vi haft diskussioner om Nato inom vår organisation men det har inte nått fram till någon tydlig position. För oss är det nästan omöjligt att ta tydlig ställning i frågan eftersom vi lever under ett konstant hot.

När kriget kom förlorade den här diskussionen mycket av sin relevans eftersom det var ryska bomber som föll över våra huvuden och inte Nato-bomber. Innan dess var Natos roll i att eskalera situationen en ständig del av samtalet.

Folk i Ukraina har ett behov av skydd från Rysslands aggressioner, och om det skyddet kommer från Nato så gör det detsamma för oss. Många har velat gå med i Nato för att vi ska få någon form av trygghet men med tiden har den viljan minskat och ersatts av besvikelse över att vi inte fått någon riktig hjälp från Nato. Jag pratade med några polska kamrater om det här och de uttryckte liknande tankar. För våra länder är Nato ett sätt att överleva. Ifall tanken på Nato är för provocerande för folk så behöver vi någon annan form av kollektivt försvarssystem, något annat sätt att överleva. Vi kan inte vara neutrala för Ryssland respekterar inte neutralitet. Vi i östeuropa har en lång historia av rysk kolonialism och imperialism i våra länder. Sättet som Ryssland invaderar och kontrollerar sina grannländer påminner en hel del om hur USA förhåller sig till sina grannländer i Sydamerika.

M: Vad borde folk fokusera på istället, för att ändra på den här bilden av konflikten?

O: Sluta fokusera på Ryssland och fokusera istället på alla de länder och miljontals människor i regionen vars röster ni inte vill höra. Även i Ukraina förminskas ofta vårt eget politiska samtal till att handla om vilka som är för Ukraina och vilka som är för Putin. Den här bilden är djupt problematisk för oss som vänsterorganisation, vi måste hela tiden förhålla oss till att folk tror att alla som är vänster är för Ryssland och det gör det svårt för oss att prata om de här frågorna. Det blir som att vi nästan inte existerar eftersom vi inte passar in i folks bild av politik i Ukraina.

M: Vad har SR för inställning till de fria republikerna Donetsk och Luhansk?

O: Vi förkastar definitivt Putins krav om att erkänna dem som självständiga. Det är bara en eskalering av konflikten och underminerar Ukrainas territoriella integritet. Hur Ukraina ska närma sig de här regionerna är en komplex fråga och vi har inget enkelt svar, men det är viktigt att komma ihåg att de facto-administrationen bara kontrollerar små delar av Donetsk och Luhansk, även om det är de mest befolkade delarna. Vi vet också att det är en svår situation för de som lever där, det är omöjligt att organisera sig fackligt eller vänsterpolitiskt där, all makt ligger hos administrationen som lyder direkt under Ryssland.

Det vi kan säga är att de väpnade striderna mellan Ukraina och republikerna måste upphöra. Jag har släktingar i Donetsk och de beskriver hur folk ständigt är redo för en invasion, praktiskt taget varje vecka förutspås en ny invasion i deras media. Men eftersom parterna inte litar på varandra så vore det bästa om vi bara frös situationen, att inga fler skott avlossades, att inga fler dog i onödan och att vi försökte hitta något sätt att medla och hitta en lösning. Ett alternativ vore att placera fredsbevarande styrkor där som kan bidra till att lugna ner situationen, efter några år av fred kanske vi har större chans att hitta en lösning på konflikten.

M: Många har talat om högerextremism i samband med kriget, kanske främst om risken för att Azovbataljonen ska få tillgång till mer vapen och inflytande. Vad tänker du om det?

O: Det finns högerextremister i landet och de har varit våldsamma, inte bara mot oss vänsteraktivister utan också feminister, HBTQ-personer, och så vidare. Sedan kriget började har jag inte hört om några sådana attacker, det kan förstås hända att såna nyheter har drunknat i allt fokus på kriget. Det har heller aldrig varit i närheten av ett så omfattande problem som Ryssland vill framställa det som. Ja, vi har problem med högerextremt våld, ibland har vi också misstänkt att de problemen finns på en strukturell nivå inom polismyndigheten. De problemen hanterar vi själva, vi behöver definitivt inte en utländsk armé som kommer och ödelägger hela landet. Både antifascister och minoriteter som varit måltavlor för högerextremt våld har också tydligt tagit avstånd från Rysslands militära operation.

Det är svårt att säga om högerextremisternas trovärdighet har ökat på grund av kriget. Däremot kan man konstatera att den negativa attityden mot ryssar har stärkts i landet och vi förväntar oss att få se stora politiska motsättningar när kriget tagit slut. Det är därför vi i SR försöker ha en aktiv roll i händelseförloppen och inte bara stå vid sidan av och ha rätt åsikter.

Vad gäller Azovbataljonen så har de blivit lite av en ikonisk grej i media men i själva verket är de en väldigt liten del av armén. Vi tycker absolut inte om dem, men de har inte så stort inflytande som det ibland framställs som. I ett försök att kontrollera dem blev de inlemmade i den ukrainska armén. Andra militanta högerextrema blev fängslade men med Azov försökte man göra dem mindre farliga genom att integrera dem i samhället i någon mån. Självklart har de försökt använda den trovärdighet de fått för att få ut sina politiska budskap men jag upplever inte att de lyckats få särskilt mycket inflytande utanför det militära.

M: Vi pratade lite om Nato innan, har SR någon tydlig ståndpunkt kring medlemskap i EU?

O: EU-medlemskapet har varit en svårare fråga för oss än Nato-medlemskapet. Jag menar, vi är vänster, vi känner till Natos historia och vi stödjer inte ett ukrainskt medlemskap. Deras hjälp har varit användbar på vissa sätt men vi vet vad de har gjort i olika delar av världen.

Vad gäller EU så skulle ett inträde medföra många negativa effekter, särskilt för industrin, men också en del fördelar som ett starkare arbetsrättsligt skydd och större möjligheter att arbeta och studera i Europa. Vi försöker ha folkets perspektiv i åtanke och väga fördelarna mot nackdelarna.

Som sagt har SR ingen tydlig ståndpunkt vad gäller EU men i nuläget finns heller inte direkt någon diskussion inom gruppen. Stödet för både EU och Nato ökar dock i landet, folk kämpar för sin överlevnad och skulle antagligen ta emot hjälp från världens värsta länder om det erbjöds.

M: Avslutningsvis, vad ser du i framtiden för Ukraina?

O: Det är väldigt svårt att säga i nuläget. Ryssland har definitivt försvagats, inte minst den mytologiska bilden av deras oövervinnerliga armé. Den ukrainska armén har lyckats över allas förväntan med att hålla tillbaka invasionen. Jag vågar dock inte säga att vi kan slå tillbaka ryssarna helt och hållet. Om kriget fortsätter ett halvår kommer det vara en drastiskt annorlunda situation än om det tar slut imorgon. Jag läste att om kriget fortsätter för länge kommer upp till 90% av Ukrainas folk leva i extrem fattigdom.

Med det sagt, vi kan bara spekulera om framtiden. I ett land fullt av vapen och fattiga människor som styrs av en handfallen regering kan vad som helst hända. Jag hoppas såklart att arbetarrörelsen kan spela en positiv roll i hur det ukrainska samhället utvecklas. Vi märker att det finns en efterfrågan på vänsterpolitik men det finns ingen riktig vänsterrörelse som kan

fånga upp den. Det enda vi vet säkert är att vi måste förbereda oss på att återuppbygga landet, få ut rätt budskap och organisera människor.

Den fullständiga version av intervjun på engelska går att läsa här som PDF: [Interview with Oleksandr from Sotsialnyi Ruch – Full Text](#)

Lästips – mer om/av Sotsialnyi Ruch

Taras Bilous: [Vänstern i väst måste tänka om](#) (13 mars 2022)

Artikeln: ”Ukrainska vänstern: ’Det går inte att vara pacifist när en stridsvagn kör över en’” i artikelsamlingen [Vänsterpress om Ukraina-kriget 17 mars 2022](#)

Artiklarna ur *Links* i [Internationell press om Ukraina-kriget 28 mars 2022](#)

Artikeln ”Efter partiförbudet: ’Vi kommer att fortsätta kämpa som förr’” i [Vänsterpress om Ukraina-kriget början av april 2022](#)

[”En framtida demilitarisering är beroende av att den ryska krigsapparaten stoppas nu”](#) (intervju 6 april 2022)

[Uttalande av Ryska socialistiska rörelsen och ukrainska Sotsialny Ruch: mot den ryska imperialismen](#) (7 april 2022)

[”En framtida demilitarisering är beroende av att den ryska krigsapparaten stoppas nu”](#) (8 april)

Taras Bilous: [Självbestämmande och kriget i Ukraina](#) (4 maj 2022)

Intervjun med Olivier Besancenot i [Inför franska parlamentsvalen i juni 2022](#) (11 maj)

Tom Harris: [Rapport från Internationell solidaritetskonferens med Ukraina](#) (14 maj 2022)

Artikeln ”Vad är Sotsialny Ruch och vad kämpar vi för” i [Vänsterpress om Ukraina-kriget i slutet av maj 2022](#) (26 maj 2022)